

ПРИБУТКОВІСТЬ КАРТОПЛЯРСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Ільченко О.В. ст. викл. кафедри економіки і контролінгу

Картоплярство має важливе значення не тільки для забезпечення продуктами харчування населення в Сумській області, сировиною для переробних підприємств, а й також для створення робочих місць і укріплення економічної стійкості в діяльності сільськогосподарських товаровиробників. Економічна ефективність виробництва і реалізації картоплі складається під комплексним впливом факторів, серед яких найважливішу роль відіграють урожайність, собівартість одиниці продукції, ціна реалізації, прибуток і рентабельність.

За останні п'ять років спостерігається значне коливання ефективності розвитку галузі під впливом цінового механізму. При чому цей вплив здійснювався як не на користь товаровиробників, так і кінцевих споживачів. Ціна на картоплю, коливаючись по роках від 4,5 до 0,75 грн./кг, привела до зменшення валового її виробництва і утворення дефіциту на початок 2014 року, що й викликало зростання ціни в порівнянні із минулим роком в 2,5 рази і вище.

Як відомо, на прибуток впливають собівартість одиниці продукції та ціна її реалізації. При чому, якщо собівартість одиниці продукції зменшується із підвищенням врожайності, ціна реалізації – значно збільшує величину одержаного доходу. В конкурентному ринковому середовищі обов'язково відбуватиметься збалансованість між попитом і пропозицією, що знайде відображення у збільшенні валового збору і зниженні ціни на картоплю вже в цьому році. Дослідження взаємовпливу між урожайністю, собівартістю і ціною реалізації дозволяє розрахувати величину прибутковості галузі (табл..1).

Таблиця 1.

Прибуток від виробництва і реалізації картоплі з різною урожайністю та ціною реалізації

(грн./га)

Врожайність, т/га	Очікувана собівартість 1 т, грн.	Ціна 1 т, грн.			
		1200	1500	1800	2000
10,00	2821,13	-16211,3	-13211,3	-10211,3	-8211,3
15,00	1880,75	-10211,3	-5711,3	-1211,3	1788,7
20,00	1410,56	-4211,3	1788,7	7788,7	11788,7
25,00	1128,45	1788,7	9288,7	16788,7	21788,7

За результатами проведеного дослідження приходимо до висновку, що економічна ефективність виробництва картоплі підвищується із зростанням урожайності, але зменшується із зниженням ціни реалізації.

При ціні реалізації картоплі 1200 грн./т із врожайністю від 10 до 20 т, вирощування картоплі є збитковим. Збиток складає від 4211 до 16211 грн. з кожного гектару. І лише із підвищенням урожайності понад 20 т/га відбувається відшкодування понесених витрат із ліквідацією збитковості і зростанні рентабельності.

При ціні реалізації картоплі 1500 грн./т із врожайністю від 10 до 15 т, вирощування картоплі є збитковим. Збиток складає від 5711 до 13211 грн./га. Із підвищенням урожайності понад 15 т/га відбувається відшкодування понесених витрат із ліквідацією збитковості і зростанні прибутковості до 9288 грн./га.

При ціні реалізації картоплі 1800 грн./т із врожайністю від 10 до 15 т, вирощування картоплі є збитковим: від 1211 до 10211 грн./га. Із підвищенням урожайності від 20 до 25 т/га відбувається не лише ліквідація збитковості, а й зростання прибутку до 16788 грн./га.

При ціні реалізації 2000 грн./т рентабельність галузі досягається вже із врожайністю 15 т/га, а із підвищенням її до 25 т/га – прибуток з кожного гектару збільшується до 21788 грн.

Таким чином, приходимо до загального висновку про необхідність збалансування цінового механізму та заходів підвищення урожайності для ефективного розвитку картоплярства.